

Код Різдва

Сила кожної нації — в єдності.

І коли ми говоримо про єдність, варто усвідомлювати, що маємо бути консолідованими не лише в межах певних кордонів чи під впливом викликів і загроз.

Сутнісно національна єдність — насамперед в усвідомленні кожним із нас особистої і спільної відповідальності перед майбутніми поколіннями та відчутті спорідненості з поколіннями попередніми.

Це відчуття дає нам силу, освячує наше право на цю землю. І це право підтверджується нашою культурною самобутністю, яка також суттєво впливає на формування візії нашого майбутнього.

І щоб відчуті цю вкоріненість, цю спорідненість із попередніми поколіннями, важливо пропустити крізь себе, прожити і увласнити створені ними національні «нематеріальні активи», зокрема, мову, традиції, мистецтво. Це «проживання» відбувається через спільність дій, через творення кожним із нас унікального середовища, базованого на національному культурному фундаменті.

Міністерство освіти і науки України, працюючи над змінами в освітніх галузях, прагне донести певний «обов'язковий стандарт» тих культурних надбань, які творили наші предки впродовж століть і які варто пізнати і перейняти кожному нашому громадянину.

Серед найшанованіших українцями свят є свята різдвяного циклу. З 2023 року ми святкуємо їх відповідно до старої української і загальноєвропейської християнської традиції — за новоюліанським календарем. Ця синхронізація є великим здобутком і наслідком нашої з вами протиімперської боротьби, боротьби багатьох поколінь. Наша традиція святкування Різдва є національним культурним феноменом, який виходить далеко за межі релігійної традиції. І ми прагнемо донести до кожної родини, кожного громадянина відчуття розкоші єднання в красі цієї традиції.

Ви тримаєте в руках збірку найвідоміших українських колядок і щедрівок, адаптованих для аматорського виконання, які легко згадати (вивчити) та виконати разом з родиною або друзями. Це своєрідний національний код Різдва, частина нашого національного духовного скарбу, який неможливо купити, а можна лише витворити в спільнодії.

Сподіваємося, що цей наш дарунок для вашої родини щороку буде повертатися до рук з коробки з ялинковими прикрасами, зміцнюючи ваш дух і наповнюючи ваш дім красою традицій святкування українського Різдва.

Христос рождається! Славимо Його!

Оксен Лісовий

Добрий вечір тобі, пане господарю!

Добрий вечір тобі, пане господарю!

Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

Застеляйте столи та все килимами,

Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

Та кладіть калачі з ярої пшениці,

Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

Бо придуть до тебе три празники в гості,

Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

А що перший празник — Рождество Христове,
Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

А що другий празник — Святого Василя,
Радуйся!

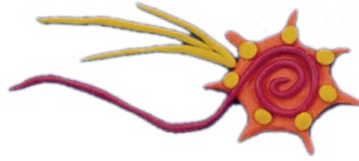
Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

А що третій празник — Святе Водохреща!
Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

А на цьому слові — будьте здорові!
Радуйся!

Ой радуйся, земле, —
Син Божий народився!

Нова радість стала

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна увесь світ засіяла.

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився.

Пастушки з ягнятком перед тим Дитятком
На колінця припадають, Царя-Бога прославляють.

— Просим тебе, Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії цього дому господарю.

Цьому господарю і його родині
Даруй літа щасливії нашій славній Україні!

По всьому світу стала новина

По всьому світу стала новина:

Діва Марія Сина зродила,
Сіном притрусила,
В яслах положила
Господнього Сина. (2)

Діва Марія Бога просила:
«В що ж би я Сина свого повила?»
Ти, небесний Царю,
Зішли свої дари
Цього дому господарю. (2)

Зійшли ангели з неба до землі,
Принесли дари Діві Марії:
Три свічі воскові,
Ще й ризи шовкові
Ісусові Христові. (2)

Прийшли три царі зі Східної землі,
Принесли дари Діві Марії:
Покірно складають
І поклін віддають
Ісусові Христові. (2)

Ой, засіяла звізда на небі,
Прийшли ангели к Діві Марії,
Співають їй пісні
Господній Невісті,
І радість приносять. (2)

Небо і земля нині торжествують

Небо і земля (2) нині торжествують,
Ангели, люди (2) весело празнують.

Приспів:

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, Царіє витають,
Поклін віддають, пастиріє грають,
«Чудо, чудо!» — повідають.

Во Вифлеємі (2) весела новина:
Пречиста Діва (2) породила Сина!

Слово Отчєє (2) взяло на ся тіло:
В темностях земних (2) сонце засвітило.

Ангели служать (2) своєму Королю
І во вертепі (2) творять Його волю.

Три славні царі (2) зі Сходу приходять,
Ладан і смирну (2), золото приносять.

Царю і Богу (2) тоє офірують,
Пастирі людям (2) все розповідають.

І ми рожденну (2) Богу поклін даймо,
«Слава во вишніх!» — (2) Йому заспіваймо.

Різдво (Народився Бог на санях) (на слова Богдана-Ігоря Антонича)

Народився Бог на санях
В лемківськiм мiстечку Дуклi.
Прийшли лемки у крисанях
I принесли мiсяць круглий. (2)
Тешуть теслi з срiбла сани,
Стелиться снiжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть. (2)
Тешуть теслi з срiбла сани,
Сняться рiздвянi пiснi.
На тих санях ясна Панi,
Очi наче у сарни. (2)
Нiч у снiговiй завiї
Крутиться довкола стрiх.
На долонях у Марiї
Мiсяць — золотий горiх. (2)
Сходить сонце у крисанi,
Спить слав'янське дитя.
Їдуть сани, плаче Панi,
Снiгом стелиться життя. (2)
Тешуть теслi з срiбла сани. (4)
Христос ся рождає! Славiмо Його!

Ой чи є, чи нема Пан господар вдома?

Ой чи є, чи нема
Пан господар вдома?
Щедрий вечір, добрий вечір,
Пан господар вдома.
Ой нема, ой нема —
Та й поїхав до млина.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Та й поїхав до млина.
Пшениченьки спетлювать,
Меду-пива купувать.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Меду-пива купувать.
Меду-пива купувать,
Свої гості частувать.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Свої гості частувать.

Щедрик

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
— Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару.
Там овечки покотились,
А ягнички народились.
В тебе товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей.
Хоч не гроші, то полова,
В тебе жінка чорноброва.
Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка!

Колядки і щедрівки — це обрядові пісні, які належать до різдвяно-новорічного циклу, але мають особливості, що відрізняють їх за змістом, часом виконання та метою.

Колядки виконують під час Різдвяних свят, починаючи з 24 грудня. Вони мають величальний і сакральний характер, прославляють народження Ісуса Христа, оспівують ідеал гармонії у світі, єдність людини з Богом і природою. Мета колядок — духовне піднесення, вшанування господарів дому, побажання їм добробуту, здоров'я та Божої ласки. Колядки зазвичай виконують групи колядників, які заходять до осель або співають біля будинків, часто супроводжуючи це святковими обрядовими діями.

На Святвечір готують пісні страви, оскільки ще триває Різдвяний піст. Страв на столі має бути рівно 12, вони символізують 12 апостолів та кількість місяців у році. Головними стравами на Святвечір є кутя й узвар, інші ж можуть змінюватися залежно від уподобань господарів.

Щедрівки натомість виконують у вечір перед Новим роком (31 грудня) та на Святого Василя (1 січня). Вони менш сакральні, ніж колядки, і мають більше світських мотивів. У щедрівках зазвичай звертаються до господарів із побажаннями щедрості, багатства, гарного врожаю та добробуту. У них переважають образи, пов'язані з природою та родючістю. Щедрувальники часто розігрують театралізовані сценки, наприклад, з участю Кози, яка символізує достаток і процвітання. Щедрувати зазвичай ходять дівчата, а вранці наступного дня хлопці засівають домівки зерном із побажанням добробуту.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Переходьте за лінком,
слухайте й виконуйте колядки та щедрівки!

Права й ліцензія на музику — студія VG STAR

Ілюстрація «Щедрий вечір» — художниця Тетяна Барінова

Верстка і дизайн — Стас Ставісюк